

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 6Snz/1/2022
Identifikačné číslo spisu: 7018201112
Dátum vydania rozhodnutia: 23. februára 2022
Meno a priezvisko: JUDr. Michal Matulník
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2022:7018201112.1

UZNESENIE

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: KORUFIN s.r.o., so sídlom M.R. Štefánika 1256/22, Trebišov, IČO: 36 586 927, proti žalovanému: Okresný úrad Košice, odbor opravných prostriedkov, referát starostlivosti o životné prostredie, so sídlom Komenského 52, Košice, v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. OU-KE-OOP3-2018/034241/VIC zo dňa 3. októbra 2018 vedenom na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 7S/181/2018, o námietke zaujatosti vznesenej žalobcom proti sudkyňi Krajského súdu v Košiciach JUDr. O. X. a o návrhu na vylúčenie všetkých sudcov Krajského súdu v Košiciach, takto

rozhodol:

Sudkyňa Krajského súdu v Košiciach JUDr. O. X. nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 7S/181/2018.

Odôvodnenie

1. Žalobca sa žalobou zo dňa 10. decembra 2018 doručenu Krajskému súde v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) dňa 17. decembra 2018 domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. OU-KE-OOP3-2018/034241/VIC zo dňa 3. októbra 2018 (ďalej len „rozhodnutie žalovaného“), žiadajúc krajský súd, aby napadnuté rozhodnutie žalovaného zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Zároveň sa žalobca domáhal, aby krajský súd uznesením žalobe priznal odkladný účinok.

2. Krajský súd uznesením č. k. 7S/181/2018-150 z 18. januára 2022, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 25. januára 2022 rozhodol, že správnej žalobe o preskúmanie rozhodnutia žalovaného č. OU-KE-OOP3-2018/034241/VIC zo dňa 3. októbra 2018 priznáva odkladný účinok.

3. Žalobca podaním zo 7. februára 2022 označeným ako „Námietka zaujatosti“ vzniesol námietku zaujatosti voči sudkyňi krajského súdu JUDr. O. X., ktorú v podstatnom odôvodnil nasledovne: „Dňa 31. januára 2022 dostal Ing. A. D., ktorý je konateľom žalobcu, anonym, v ktorom sa poukazuje na rodinné väzby MUDr. O. I. a C. I. na sudcov Krajského súdu v Košiciach. Na tomto základe Ing. A. D. overil uvedené informácie a zistil, že C. I. A., nevesta MUDr. O. I. a C. I., pochádza z trebišovskej rodiny X. a má brata JUDr. U. X.. Ten je sudcom na Krajskom súde v Košiciach a je členom sudcovskej rady. Na rovnakom súde zároveň pôsobí ako sudkyňa aj jeho manželka JUDr. O. X.,

členka senátu, ktorému bola táto vec pridelená na prejednanie a rozhodnutie.“. Z uvedených skutočností žalobca vyvodil existenciu dôvodnej pochybnosti o nezaujatosti sudkyne JUDr. O. X., ktorú akcentoval slovami „ ... a to dokonca z hľadiska subjektívneho testu týkajúceho sa zaujatosti.“. Žalobca namietol zaujatosť sudkyne JUDr. O. X. „ ... vzhľadom na jej pomer k C. I. a MUDr. O. I., ktorí si uplatňovali postavenie účastníkov administratívneho konania a majú vlastný záujem na veci.“.

4. Nad rámec námietky zaujatosti sudkyne JUDr. O. X. žalobca v podaní zo dňa 7. februára 2022 uviedol taktiež nasledovné: „Nakoľko sudcovia JUDr. U. X. a JUDr. O. X. pôsobia na Krajskom súde v Košiciach, máme za to, že z hľadiska objektívneho testu týkajúceho sa zaujatosti žiadny zo sudcov tunajšieho súdu by nemal rozhodovať vec, ktorá sa týka blízkeho rodinného príslušníka ich kolegov. Na tomto základe zároveň namietame zaujatosť všetkých sudcov Krajského súdu v Košiciach.“.

5. Sudkyňa krajského súdu JUDr. O. X. sa k uvedenej námietke zaujatosti vznesenej žalobcom vyjadrila tak, že sa necíti byť zaujatá. V podstatnom uviedla, že „Nevesta MUDr. O. I. a C. I. je mojou švagrinou nemáme vytvorený blízky vzťah, stretávame sa len pri príležitosti sviatkov Švagriná mi nikdy nespomínala tento spor a ja som sa o ňom dozvedela až po tom, ako mi bol spis pridelený K MUDr. O.E. I. a C. I. nemám vytvorený žiaden blízky vzťah, nenavštevujeme sa a ani nie sme v žiadnom kontakte.“.

6. Krajský súd postupom podľa § 92 ods. 1 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „SSP“) predložil námietku zaujatosti žalobcu spolu so spisovým materiálom Najvyššiemu správneému súdu Slovenskej republiky na rozhodnutie o zaujatosti sudkyne spolu s jej vyjadrením k vznesenej námietke.

7. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) posúdil námietku zaujatosti vznesenú žalobcom proti vec prejednávajúcej sudkyňi krajského súdu JUDr. O. X., vzhľadom na jej pomer k veci a k účastníkom konania, túto prejednal v intenciách právnej úpravy ustanovenej v § 87 a nasl. SSP a dospel k záveru, že niet zákonného dôvodu na vylúčenie menovanej sudkyne krajského súdu z prejednávania a rozhodovania v predmetnej veci.

8. Podľa § 87 ods. 1 SSP, sudca správneho súdu je vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, účastníkom konania, ich zástupcom alebo k osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti, alebo ak konal, či rozhodoval vo veci ako zamestnanec orgánu verejnej správy.

9. Podľa § 87 ods. 2 SSP, vylúčený je i sudca správneho súdu, ktorý prejednával a rozhodoval tú istú vec na správnom súde inej inštalácie.

10. Podľa § 87 ods. 3 SSP, dôvodom na vylúčenie sudcu správneho súdu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v procesnom postupe sudcu a v jeho rozhodovacej činnosti.

11. Podľa § 93 SSP, ak účastník konania namieta zaujatosť aj ďalších sudcov toho istého súdu, k námietke zaujatosti sa vyjadria títo sudcovia, iba ak o to požiada nadriadený správny súd rozhodujúci o námietke zaujatosti. Nadriadený správny súd rozhoduje o vylúčení ďalších sudcov, iba ak zároveň rozhodne o vylúčení toho sudcu, ktorý má vec prejednať a rozhodnúť.

12. Účelom právnej úpravy ustanovenej v citovanej právnej norme § 87 SSP je prispieť k nestrannému prejednaniu veci, k nezaujatému prístupu súdu, k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska uvedeného ustanovenia je právne významný vzťah sudcu, a to buď: k veci (o vzťah tejto povahy ide napríklad vtedy, keď sudca je účastníkom alebo vedľajším účastníkom konania, keď má osobný záujem na určitom výsledku konania, ale tiež vtedy, keď sudca verejne - napríklad prostredníctvom médií alebo iným spôsobom, vyjadril právny názor na vec, ktorý je objektívne spôsobilý ohroziť jeho nestrannosť); k účastníkom konania [o takýto vzťah ide v prípade vzťahu sudcu charakteru rodičovského, manželského, súrodeneckého alebo iného blízkeho

rodinného vzťahu alebo relevantného osobného vzťahu (tak pozitívneho alebo negatívneho)]; k zástupcom účastníkov konania.

13. Pomer k veci ako okolnosť spochybňujúca nezaujatosť sudcu predpokladá situáciu, keď sudca je právne zainteresovaný na výsledku konania. O pomere k účastníkovi alebo k zástupcovi ako okolnosti vzbudzujúcej pochybnosti o nezaujatosti sudcu možno uvažovať, ak sa zakladá na príbuzenstve, či iných kladných alebo záporných vzťahoch sudcu k účastníkom alebo k ich zástupcom. Zákom predpokladané dôvody podmieňujúce zaujatosť alebo nezaujatosť sudcu na prejednanie a rozhodnutie pridelenej veci musia vyplývať z objektívnych skutočností. Pre vylúčenie sudcu z prejednanie a rozhodnutie veci nepostačujú subjektívne pocity, respektíve domnienky účastníka konania, z dôvodu ktorých tvrdí, že má pochybnosti o nezaujatosti sudcu na prejednanie a rozhodnutie veci.

14. Zaujatosť konkrétneho sudcu v prejednávanej veci musí vyplývať z objektívnych okolností podmieňujúcich jeho vzťah k predmetu konania alebo jeho vzťah k účastníkom tohto konania alebo k ich zástupcom. Povinnosť preukázať okolnosti odôvodňujúce zaujatosť konajúceho sudcu na prejednaní a rozhodnutí mu pridelenej veci spočíva na tom, kto vzniesol námietku zaujatosti. Na druhej strane k záveru o tom, že sudca je vylúčený, nie je potrebné, aby bolo preukázané, že je zaujatý. Na vylúčenie sudcu postačuje, ak možno mať so zreteľom na jeho pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom, pochybnosti o jeho nezaujatosti, dôvodnosť ktorých musí však vyplývať z objektívne preukázateľných skutočností.

15. Nestrannosť treba skúmať z dvoch hľadísk, a to zo subjektívneho hľadiska nestrannosti, t. j. v danom prípade treba zistiť osobné presvedčenie sudcu prejednávajúceho prípad, a z objektívneho hľadiska nestrannosti, t. j. v danom prípade treba zistiť, či sú poskytnuté dostatočné záruky pre vylúčenie akejkolvek pochybnosti v danom smere. V prípade subjektívneho hľadiska nestrannosti, sa nestrannosť sudcu predpokladá až do predloženia dôkazu opaku (Piersach proti Belgicku - rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 1. októbra 1982).

16. Existencia nestrannosti musí teda byť určená podľa subjektívneho hľadiska, to znamená na základe osobného presvedčenia a správania sudcu v danej veci, a tiež podľa objektívneho hľadiska, t. j. zisťovaním, či sudca poskytoval dostatočné záruky, aby bola z tohto hľadiska vylúčená akákoľvek oprávnená pochybnosť (pozri Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 15. júna 2000, sp. zn. III. ÚS 16/00).

17. Nestrannosť sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, respektíve necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Nestrannosť sudcu je zvyčajne definovaná ako „absencia predsudku alebo zaujatosti v konkrétnej veci.“

18. Za objektívne pritom nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci pristupuje. Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom, dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti, nebude môcť rozhodovať „sine iura et studio“, teda nezávisle a nestranne.

19. Predpokladom skutočného uplatnenia zásady rovnosti účastníkov v konaní a zaistenia záruk správneho a spravodlivého rozhodnutia je, aby v konaní konal a rozhodoval sudca nezaujatý, ktorý nie je v relevantnom osobnom vzťahu k účastníkom a k ich zástupcom, a ktorý nie je zainteresovaný na výsledku konania. V súlade s tým zákon, vo vyššie citovanom ustanovení § 87 ods. 1 SSP, stanovil ako dôvody vylúčenia sudcu jeho pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom. Zákon zakladá vylúčenie sudcu na existencii určitého dôvodu vymedzeného takými konkrétne označenými a zistenými skutočnosťami, vo svetle ktorých sa javí sudcova nezaujatosť pochybnou. Vylučuje sa tým subjektívny pohľad na vylúčenie sudcu.

20. V danej súvislosti najvyšší správny súd dáva do pozornosti, že sudca je predstaviteľ súdnej moci. Právomoc súdu sudca vykonáva na nezávislom a nestrannom súde, oddelene od iných štátnych orgánov. Sudca je pri výkone svojej funkcie nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy vykladá podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia; rozhoduje nestranne, spravodlivo, bez zbytočných priťahov a len na základe skutočností zistených v súlade so zákonom. Práve osobitný vzťah sudcu k štátu musí sudcovi umožniť konať a rozhodovať nezávisle a nezaujato vo všetkých veciach, teda aj vo veciach podliehajúcich súdnemu prieskumu. K tomuto postojú článok 144 Ústavy Slovenskej republiky výslovne sudcovi priznáva nezávislosť pri výkone jeho funkcie.

21. Zákonodarca v právnej úprave ustanovenej v citovanej právnej norme § 87 SSP dôvody vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí taxatívne stanoví v odsekoch 1 a 2. V odseku 3 uvedenej právnej normy zákonodarca upravuje, ktoré okolnosti nie je možné považovať za dôvody na vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí. V tejto právnej úprave ustanovuje, že dôvodom na vylúčenie sudcu správneho súdu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v procesnom postupe sudcu a v jeho rozhodovacej činnosti.

22. I keď Správny súdny poriadok v § 87 ods. 1 SSP spája vylúčenie sudcov z prejednávania a rozhodovania vo veci nielen so skutočne preukázanou zaujatosťou, ale aj vtedy, ak možno mať čo i len pochybnosť o ich nezaujatosti [pozri tiež zásady prijaté judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva, najmä vo veci Delcourt proti Belgicku, podľa ktorých spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („justice must not only be done, it must also be seen to be done“)], nemožno prehliadať, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 87 ods. 1 SSP predstavuje výnimku z významnej ústavnej zásady, že nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (článok 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky). Vzhľadom na to možno vylúčiť sudcu z prejednávania a rozhodovania pridelenej veci len celkom výnimočne a zo skutočne závažných dôvodov, ktoré mu zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom objektívne, nezaujato a spravodlivo. Z vyššie uvedeného vychádza aj judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorá rozoznáva subjektívne hľadisko nestrannosti sudcu, zahrňujúce osobné presvedčenie a správanie sudcu vo veci a hľadisko objektívne, založené na existencii dostatočných záruk pre vylúčenie akýchkoľvek pochybností o zaujatosti sudcu (napríklad Saraiva de Carvalho proti Portugalsku, 1994, Gautrin a ďalší proti Francúzsku, 1998). Preto k vylúčeniu sudcov z prejednávania a rozhodovania vecí môže dôjsť len vtedy, keď ich vzťah k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom dosiahne takú intenzitu, že nebudú schopní nezávisle a nestranne rozhodovať.

23. Práve otázka intenzity vzťahu sudcu k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom je kľúčovým momentom posudzovania prípadných pochybností o nezaujatosti sudcu. Inými slovami, pojmy „zdanie“ alebo „pochybnosť“ nie sú kategóriami ani samoúčelnými, ani omnipotentnými. Účelom námietky zaujatosti je ochrana práva účastníka konania na spravodlivý proces. Ochrana jeho práva (na spravodlivý proces) však má zmysel iba v prípade potenciálneho ohrozenia tohto ústavou chráneného záujmu. V prípade expanzívnej interpretácie uvedených pojmov (napr. v intenciách, že na vylúčenie sudcu postačuje každá/akákoľvek pochybnosť) by došlo k popretiu účelu inštitútu námietky zaujatosti. Námietka zaujatosti (pokiaľ má ambíciu byť úspešnou) musí mať svoje obsahové zakotvenie, ktoré zákonodarca vyjadril spojením „pomer k“ (veci/účastníkom/zástupcom). Toto spojenie („pomer k“) vyjadruje kvalifikovaný, a teda nie akýkoľvek, vzťah sudcu, či už k veci, účastníkom, alebo ich zástupcom. V opačnom prípade by už samotná artikulácia zdania (zaujatosti) vyvolávala pochybnosť o nezávislosti sudcu a s tým súvisiacu nevyhnutnú aplikáciu ustanovenia § 87 ods. 1 SSP.

24. Ako vyplýva z vyššie uvedeného (bod 12 vyššie), predmetný vzťah možno považovať za kvalifikovaný najmä v explicitných prípadoch (napr. ak je sudca účastníkom konania alebo má blízky príbuzenský vzťah k účastníkovi konania), teda v prípadoch, pri ktorých u bežného recipienta vzhľadom k „zjavnosti“ možno pochybnosti o nezaujatosti sudcu predpokladať/očakávať, a to aj vtedy, ak má namietaný sudca iný subjektívny názor. V prípadoch, ktoré „zjavné“ nie sú, nadobúda tento vzťah „kvalifikovaný“ charakter vtedy, ak možno mať pochybnosť o tom, že sudca má záujem na výsledku konania, ktorý (záujem) je natoľko silný, že je spôsobilý, aby ho sudca (vedome alebo

podvedome) povýšil nad jeho povinnosť rozhodovať nestranne, spravodlivo a len na základe skutočností zistených v súlade so zákonom.

25. Vychádzajúc z uvedeného najvyšší správny súd dospel k záveru, že skutočnosti tvrdené žalobcom, samé o sebe nie sú takými skutočnosťami, ktoré by zakladali pochybnosti o nezaujatosti vec prejednávajúcej sudkyne konať a rozhodovať vo veci vedenej na krajskom súde pod sp. zn. 7S/181/2018, keď namietaná sudkyňa vo vyjadrení k vznesenej námietke žalobcu uviedla, že sa necíti byť zaujatá. Žalobca vo svojej námietke zaujatosti dôvod pre vylúčenie sudkyne JUDr. O. X. z prejednávania a rozhodovania veci vymedzil slovami: „... vzhľadom na jej pomer k C. I. a MUDr. O. I., ktorí si uplatňovali postavenie účastníkov administratívneho konania a majú vlastný záujem na veci.“. Najvyšší správny súd poukazuje na skutočnosť, že pani C. I. a MUDr. O. I. nie sú účastníkmi konania vedeného na krajskom súde pod sp. zn. 7S/181/2018. Účastníkmi tohto konania sú žalobca (obchodná spoločnosť KORUFIN s.r.o.) a žalovaný (Okresný úrad Košice, odbor opravných prostriedkov, referát starostlivosti o životné prostredie), vzťah (namietanej sudkyne) ku ktorým žalobca vo svojom podaní neindikoval. Čo sa týka posúdenia vzťahu JUDr. O. X. k prejednávanej veci, najvyšší správny súd v podaní žalobcu neidentifikoval také skutočnosti, ktoré by ho viedli k pochybnostiam o tom, či má JUDr. O. X. taký záujem na výsledku konania, ktorý by bol spôsobilý prevážiť nad prezumovaným záujmom JUDr. O. X. prejednať a rozhodnúť vo veci spravodlivo a nestranne. Rozhodne takou skutočnosťou podľa najvyššieho správneho súdu nie je vzdialený príbuzenský vzťah JUDr. O. X. a manželov I. (teda vzťah „švagrinej nevesty“).

26. Pokiaľ žalobca v konaní vedenom na krajskom súde pod sp. zn. 7S/181/2018 založil svoju pochybnosť o nezaujatosti uvedenej sudkyne výlučne na existencii vzdialeného príbuzenského vzťahu s osobami, ktoré nie sú účastníkmi súdneho konania (hoci na jeho výsledku majú záujem), bez tvrdenia o existencii ďalších skutočností, ktoré by preukázateľne a objektívne spochybňovali nezaujatosť namietanej sudkyne, vzhľadom k jej pomeru k veci alebo jeho účastníkom, respektíve k jeho zástupcom, senát najvyššieho správneho súdu dospel k záveru, že bez ďalších relevantných dôvodov nie sú spôsobilé spochybniť nezaujatosť namietanej sudkyne. Najvyšší správny súd dospel k záveru, že žalobca neuniesol dôkazné bremeno preukázať okolnosti odôvodňujúce zaujatosť konajúcej sudkyne.

27. Vzhľadom na uvedené najvyšší správny súd podľa § 92 SSP rozhodol tak, že sudkyňa krajského súdu JUDr. O. X. nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania v predmetnej veci, keď nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by bola z hľadiska § 87 ods. 1 SSP právne relevantná, a ani z vyjadrenia sudkyne, nevyplyva taká okolnosť, ktorá by odôvodňovala jej vylúčenie z prejednávania a rozhodovania v tejto veci.

28. Aj napriek skutočnosti, že žalobca uplatnil námietku zaujatosti všetkých sudcov Krajského súdu v Košiciach, najvyšší správny súd, aplikujúc ustanovenie § 93 veta druhá SSP (Nadriadený správny súd rozhoduje o vylúčení ďalších sudcov, iba ak zároveň rozhodne o vylúčení toho sudcu, ktorý má vec prejednať a rozhodnúť) o vylúčení ostatných sudcov krajského súdu nerozhodoval.

29. Toto rozhodnutie prijal senát pomerom hlasov 3 : 0 (§ 147 ods. 2 v spojení s § 139 ods. 4 S. s. p.).

Poučenie :

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

